

Yttrande från Regionkommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om att inrätta en gemenskapsåtgärd för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2007 till 2019"

(2006/C 115/12)

REGIONKOMMITTÉN HAR AVGETT DETTA YTTRANDE

med beaktande av

Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om att inrätta en gemenskapsåtgärd för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2007 till 2019 (KOM(2005) 209 slutlig – 2005/102 COD),

Europeiska kommissionens beslut av den 30 maj 2005 att rådfråga Regionkommittén i detta ärende, i enlighet med artikel 265 första stycket i EG-fördraget,

presidiets beslut av den 25 juli 2005 att ge utskottet för kultur och utbildning i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet,

Regionkommitténs yttrande om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättandet av ett gemenskapsinitiativ till förmån för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad" (CdR 448/97 fin) ⁽¹⁾,

Regionkommitténs yttrande om "Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut 1419/1999/EG av den 25 maj 1999 om att inrätta en gemenskapsåtgärd för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2005 till 2019" (CdR 393/2003 fin) ⁽²⁾,

Regionkommitténs yttrande om "Kultur och kulturella skillnader och deras betydelse för Europas framtid" (CdR 447/97 fin) ⁽³⁾,

det utkast till yttrande som antogs den 22 september 2005 av utskottet för kultur och utbildning (CdR 251/2005 rév. 1) (föredragande: **Seamus Murray**, ledamot av Meath County Council och Mid East Regional Authority (IE/UEN-AE)).

Yttrandet antogs vid Regionkommitténs 62:a plenarsession den 16–17 november 2005 (sammanträdet den 17 november).

1. Regionkommitténs synpunkter

omgivande områden vid utvecklingen och planeringen av kulturella program.

Evenemanget Europeisk kulturhuvudstad

1.1 Regionkommittén anser att evenemanget Europeisk kulturhuvudstad är ett viktigt redskap för att föra ut, stödja, berika och uppleva europeisk och lokal kultur och att utnämningen till kulturhuvudstad har mycket positiva effekter på städerna, inte enbart på det kulturella området utan också när det gäller att erbjuda möjligheter för ekonomin och sysselsättningen inom turism-, fritids- och idrottssektorn. Dessutom innebär evenemanget ett utmärkt tillfälle till stadsförnyelse.

1.2 Evenemanget kan få större effekter om det ingår i stadens långsiktiga strategi för kulturell utveckling, och därför är det viktigt att det främjar hållbara strategier för kulturell utveckling. Det europeiska kulturhuvudstadsåret antar i allt större utsträckning en regional dimension. Städerna tar med

1.3 ReK menar att evenemangets mervärde och potential har underskattats, främst på grund av ett lågt ekonomiskt bidrag från EU, en bristande fokusering på att utveckla dess europeiska dimension och lyfta fram städerna samt en avsaknad av stöd när det gäller att hjälpa städerna att utarbeta och genomföra sina kulturprogram.

1.4 EU har hittills försummat möjligheten att utnyttja evenemanget för bidra till att utveckla den europeiska integrationen och identiteten, särskilt med tanke på att evenemanget har stor genomslagskraft och är vida känt. Evenemanget Europeisk kulturhuvudstad kan i själva verket bidra till att medborgarna på ett positivt sätt identifierar sig med Europeiska unionen.

⁽¹⁾ EGT C 180, 11.6.1998, s. 70.

⁽²⁾ EUT C 121, 30.4.2004, s. 15.

⁽³⁾ EGT C 180, 11.6.1998, s. 63.

Det föreslagna urvals- och övervakningsförfarandet

1.5 Regionkommittén välkomnar Europeiska kommissionens förslag att ändra förfarandet för att välja ut de europeiska kulturhuvudstäderna och inrätta ett övervakningsförfarande med avseende på de utvalda städerna vid förberedelserna av deras kulturprogram.

1.6 Europeiska kommissionens förslag innebär att man kommer till rätta med en stor del av bristerna i det aktuella urvalsförfarandet, och kommittén stöder det föreslagna tillvägagångssättet. Det ger en god balans mellan behovet av att få till stånd en genuin konkurrens mellan städerna, stärka juryns roll, öka evenemangets europeiska dimension, samt lyfta fram medlemsstaternas bidrag och rådets roll när det gäller nominering och urval.

1.7 Regionkommittén välkomnar följande aspekter när det gäller det föreslagna urvals- och övervakningsförfarandet:

- Kulturhuvudstäderna skall utses längre tid i förväg och städerna skall förfoga över en längre planeringsperiod för att kunna förbereda sina kulturprogram.
- Ökad tydlighet för städerna genom att kulturprogrammets kriterier delas in i två kategorier: "den europeiska dimensionen" och "städer och medborgare", med särskilda målsättningar för var och en av dem.
- Förbättrad insyn i urvalsförfarandet och ökad fokusering på det europeiska mervärdet.
- Introduktion av ett konkurrensmoment som incitament och uppmuntran till de utvalda städerna att höja kvaliteten på kulturprogrammen och öka de konstnärliga inslagen.
- Regelbunden kontakt mellan de utsedda städerna och övervakningsgruppen i syfte att följa upp förfarandet, ge vägledning och rätta till eventuella problem på ett så tidigt stadium som möjligt under förberedelsefasen.

1.8 Regionkommittén uppmanar kommissionen att till fullo beakta den roll som städerna kommer att spela i samband med urvals- och övervakningsförfarandet och anser att förslaget i sin nuvarande form i detta avseende är både tvetydigt och normativt och att det skapar osäkerhet för de städer som önskar stå som värdar för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad.

1.9 Regionkommittén anför invändningar mot vissa aspekter när det gäller det föreslagna urvals- och övervakningsförfarandet:

- Den börda som åläggs de utvalda städerna när det gäller att utarbeta halvtids-, övervaknings- och utvärderingsrapporter. Den kan visa sig orimligt stor i förhållande till EU:s mycket begränsade finansiella bidrag till den totala budgeten för kulturhuvudstadsinitiativet och bli ett problem för mindre städer som önskar stå som värd för arrangemanget.

— Övervakningsgruppens möjligheter att tillhandahålla städerna experthjälp vid utarbetandet av programmen och praktisk erfarenhet vid genomförandet av evenemanget (vi hänvisar här till tidigare erfarenhet).

— Riskerna för förseningar som kvarstår i det nya urvalsförfarandet, särskilt mellan den tidpunkt då en stad nomineras av medlemsstaten och då beslutet fattas av rådet.

1.10 Regionkommittén anser att det krävs förtydliganden avseende följande aspekter när det gäller det föreslagna urvals- och övervakningsförfarandet, särskilt på följande punkter:

— Definitionen av "oberoende experter" som skall utses av EU-institutionerna att ingå i juryn och i övervakningsgruppen samt de konsekvenser detta kan få för institutionerna vid nomineringen.

— Förfarandet för tilldelningen av priset (se artikel 11) till de utnämnda städer som uppfyller de kriterier och rekommendationer som utfärdats av juryn.

1.11 Regionkommittén stöder juryns sammansättning (i enlighet med artikel 5). Den skall bestå av 13 medlemmar, sju från EU-institutionerna och sex utsedda av de berörda medlemsstaterna. Vi kräver dock att en av medlemsstaternas kandidater skall komma från en relevant nationell sammanslutning som företräder den lokala eller regionala nivån.

1.12 Vi välkomnar förslaget att det skall finnas ett visst samband mellan de två utvalda städernas program, något som Regionkommittén efterlyste i sitt tidigare yttrande (CdR 393/2003 fin). Vidare anser vi att övervakningsgruppen kan spela en viktig roll när det gäller att se till att det utvecklas samverkans effekter under programmets förberedelsefas.

1.13 Vi vill understryka att det är viktigt att samtliga medlemsstater behandlas lika i initiativet Europeisk kulturhuvudstad, oavsett när de anslöt sig till EU. Regionkommittén är besviken över att Europeiska kommissionen än en gång inte tar hänsyn till ytterligare utvidgningar av EU, och uppmanar kommissionen att komma med ett klagörande i denna fråga för de länder som för närvarande förhandlar om ett medlemskap.

Finansieringen av och stödet till de europeiska kulturhuvudstäderna

1.14 Regionkommittén välkomnar förslaget i Kultur 2007-programmet som innebär att gemenskapsstödet till varje kulturhuvudstad tredubblas i jämförelse med nuvarande program. Vi tror att detta kommer att bidra till att göra EU:s engagemang synligare, att det ligger i linje med en ökad fokusering på den europeiska dimensionen i städernas kulturprogram och att det kommer att bidra till att bättre uppfylla de utvalda städernas förväntningar.

1.15 Vi motsätter oss varje form av nedskärning i budgeten för den europeiska kulturhuvudstaden inom ramen för Kultur 2007-programmet i de pågående förhandlingarna om budgetplanen för 2007–2013.

1.16 Kommissionen måste omedelbart förtydliga på vilket sätt de utnämnda städerna skall stödjas finansiellt i form av ett "pris" och förklara vilka fördelar som ett sådant förfarande eventuellt skulle innebära för dessa städer jämfört med nu gällande regler. Kommissionen uppmanas också att för en sådant stöd använda en annan benämning än "pris", eftersom ett pris för tankarna till en belöning eller utmärkelse i samband med en tävlingsvinst snarare än en betalning för uppfyllandet av vissa programkriterier.

1.17 Vi oroar oss över de stora förseningar som städerna ofta fått erfara när det gäller Europeiska kommissionens utbetalningar till kulturhuvudstäderna. Städerna får ofta en stor del av finansieringen först efter det att året avslutats.

1.18 Regionkommittén hoppas att det kommer att läggas fram fler förslag till hur Europeiska kommissionen kan stödja och bistå de utvalda städerna vid förberedelserna och genomförandet av kulturprogrammen.

1.19 Regionkommittén uppmanar Europeiska kommissionen att ge städerna ekonomiskt och annat stöd efter årets utgång för att säkerställa att effekterna av evenemanget finns kvar under en längre tidsperiod och att året lämnar bestående spår inom kulturlivet i staden. Övervakningsgruppen skulle här kunna se till att en hållbarhetsfaktor inom kultursektorn byggs in i städernas program, och ekonomiskt stöd från EU skulle kunna främja detta.

Att involvera tredje länder

1.20 Regionkommittén stöder kommissionens allmänna förslag att låta tredje länder delta i evenemanget Europeisk kulturhuvudstad genom att man återupptar initiativet "Europeiska kulturmånaden". Denna lösning är att föredra framför ytterligare en kulturhuvudstad från tredje land. Kommittén önskar däremot ett förtydligande av hur initiativet "Europeiska kulturmånaden" skall stödjas finansiellt på EU-nivå.

1.21 Vi anser att det måste etableras samverkans effekter mellan de städer som utses till kulturhuvudstäder och de (minst två) städer som står som värd för kulturmånadsinitiativet. Sambandet bör främst fokusera på gränsöverskridande och mellanregionalt kulturellt samarbete. Dessa åtgärder och sambandet med kulturmånaden bör vara centrala inslag i kulturhuvudstädernas kulturprogram, eftersom kommittén anser att det skulle främja evenemangets europeiska dimension.

1.22 Regionkommittén anser att förslaget om att i framtiden involvera tredje land borde ha utvecklats i anslutning till det föreliggande förslaget om evenemanget Europeisk kulturhuvudstad, med sikte på att urvalsförfarandena avseende Europeisk kulturhuvudstad och initiativet Europeisk kulturmånad skall äga rum samtidigt.

Regionkommitténs deltagande

1.23 Regionkommittén är mycket intresserad av att delta i insatser i anslutning till kulturhuvudstadsevenemanget och vill fortsätta att delta som aktiv part vid det urvals- och övervakningsförfarande som Europeiska kommissionen föreslår.

1.24 Vi anser att texten avseende nomineringen av juryns medlemmar (artikel 5) bör förtydligas i syfte att säkerställa att en av de valda medlemmarna företräder Regionkommittén vid urvalsförfarandet. Kommittén skulle även i fortsättningen vilja kunna utnämna en personlig suppleant för att säkerställa sitt aktiva engagemang om dess företrädare i juryn inte kan delta i mötena.

2. Regionkommitténs rekommendationer

Urvals- och övervakningsförfarandet

2.1 Regionkommittén anser att städerna bör betrakta evenemanget som en del av en långsiktig kulturutvecklingsstrategi för att främja ett mer hållbart synsätt när det gäller kulturell utveckling och att de bör ta tillvara effekterna av kulturhuvudstadsåret och främja de spår det sätter i städerna.

2.2 Regionkommittén uppmanar Europaparlamentet, rådet och Europeiska kommissionen att minimera tidsintervallet mellan medlemsstaternas nominering av städerna och rådets utnämning i syfte att ge städerna så mycket tid som möjligt för planering.

2.3 Av de sex kandidater som medlemsstaterna skall utse till juryn kräver vi att en av kandidaterna skall komma från en relevant nationell sammanslutning som företräder den lokala eller regionala nivån.

Bistånd till de Europeiska kulturhuvudstädernas

2.4 Regionkommittén uppmanar Europeiska kommissionen att minska den administrativa börda som de nya övervakningsförfarandena innebär för de utvalda städerna under förberedelseperioden.

2.5 Vi anser att de utvalda städerna i god tid innan programmet genomförs bör informeras om hur stort EU-stöd de kommer att få i syfte att underlätta förberedelseprocessen. Kommittén välkomnar kommissionens avsikt att dela ut "priset" till de städer som uppfyller kriterierna sex månader före det år då utnämningarna sker, men önskar ytterligare information om hur och på vilka villkor som "priset" skall delas ut.

2.6 Vi uppmanar Europeiska kommissionen att omgående rationalisera förfarandet för ansökan om finansiering och påskynda utbetalningen av stödet till kulturhuvudstäderna.

2.7 Vi anser att Europeiska kommissionen som en del av övervakningsförfarandet bör ge de utvalda städerna tillgång till praktisk erfarenhet och sakkunskap genom att tillhandahålla vägledning. Denna tjänst måste vara lyhörd för och vara skräddarsydd för städernas behov och utgöra ett komplement till den information som städerna erhåller via kommissionens webbplats. Tjänsten kan tillhandahållas genom att man antingen

- a) låter städerna få tillgång till ett register över mentorer, exempelvis personer i ledande ställning eller experter från städer som tidigare har stått som värd för kulturhuvudstadsåret eller
- b) förstärker nätverket för europeiska kulturhuvudstäder och kulturmånader i syfte att underlätta erfarenhetsbyte och kunna ge stöd till nyligen utnämnda städer.

2.8 Regionkommittén uppmanar kommissionen att lägga fram fler förslag om hur man kan stödja och bistå de utvalda städerna vid förberedelserna och genomförandet av kulturprogrammen. Det skulle bland annat kunna ske genom att man

- a) ger direkt stöd till städerna när det gäller marknadsföringsinsatser, en bredare distribution av PR-material och åtgärder

för att ge evenemanget Europeisk kulturhuvudstad större genomslag,

- b) utarbetar en vägledning för hur städerna skall kunna uppfylla de omfattande utvärderings- och övervakningskraven.

2.9 Regionkommittén uppmanar Europeiska kommissionen att ge städerna ekonomiskt och annat stöd efter årets utgång för att säkerställa att effekterna av evenemanget finns kvar under en längre tidsperiod och att året lämnar bestående spår inom kulturlivet.

Ett bredare engagemang i de europeiska kulturhuvudstäderna

2.10 Regionkommittén uppmanar Europeiska kommissionen att omgående tydliggöra vad som gäller i fråga om Europeiska kulturhuvudstadsåret vid en ytterligare utvidgning av EU.

2.11 Vi anser att två städer i länder utanför EU bör stå som värd för initiativet "Europeisk kulturmånad". Dessa städer bör utses samtidigt med de europeiska kulturhuvudstäderna för att möjliggöra samverkans effekter mellan dem redan på ett tidigt stadium under förberedelserna och för att man skall kunna främja kulturprogrammets europeiska dimension inom ramen för Europeiska kulturhuvudstadsåret.

Regionkommitténs deltagande

2.12 Regionkommittén vill understryka att dess företrädare i juryn även i fortsättningen måste vara en av dess valda ledamöter, vilket tidigare har varit allmän praxis, och för att underlätta den interna samordningen bör denna företrädare utses för två år i stället för tre.

Rekommendation 1

Artikel 5.3

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Två jurymedlemmar skall utses av Europaparlamentet, två av rådet, två av kommissionen och en av Regionkommittén.	Två jurymedlemmar skall utses av Europaparlamentet, två av rådet, två av kommissionen och en av Regionkommittén.
Dessa jurymedlemmar skall vara oberoende experter utan intressekonflikter med lång erfarenhet och stor expertis på kulturområdet, när det gäller kulturutveckling i städer eller i fråga om att organisera evenemanget Europeisk kulturhuvudstad.	Dessa jurymedlemmar skall vara oberoende experter <u>personer i ledande ställning</u> utan intressekonflikter med lång erfarenhet och stor expertis på kulturområdet, när det gäller kulturutveckling i städer eller i fråga om att organisera evenemanget Europeisk kulturhuvudstad.
Med avvikelse från det första stycket skall under det första året som detta direktiv är i kraft kommissionen utse två experter för en period om ett år, Europaparlamentet två för en period om två år, rådet två för en period om tre år och Regionkommittén en för en period om tre år.	Med avvikelse från det första stycket skall under det första året som detta direktiv är i kraft kommissionen utse två experter <u>medlemmar</u> för en period om ett år, Europaparlamentet två för en period om två år, rådet två för en period om tre år och Regionkommittén en för en period om tre <u>två</u> år.

2.13 Vi anser att man i förslaget till beslut bör bekräfta Regionkommitténs roll i övervakningsgruppen och att gruppen bör spela en aktiv roll när det gäller att säkerställa att det utvecklas samverkans effekter mellan de utvalda städernas kulturprogram under programmets förberedelsefas.

Rekommendation 2

Artikel 9.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Senast 24 månader före evenemangets början skall kommissionen sammankalla de sju experterna som utsetts av Europaparlamentet, rådet och kommissionen samt de myndigheter som ansvarar för genomförandet av programmen i de städer som utsetts till europeiska kulturhuvudstäder.	Senast 24 månader före evenemangets början skall kommissionen sammankalla de sju experterna medlemmar som utsetts av Europaparlamentet, rådet, och kommissionen och Regionkommittén samt de myndigheter som ansvarar för genomförandet av programmen i de städer som utsetts till europeiska kulturhuvudstäder.
Hädanefter skall dessa experter utgöra en övervakningsgrupp.	Hädanefter skall dessa experter medlemmar utgöra en övervakningsgrupp.
De skall träffas för att utvärdera förberedelserna inför evenemanget och särskilt studera programmens europeiska mervärde.	De skall träffas för att utvärdera förberedelserna inför evenemanget och särskilt studera programmens europeiska mervärde <u>och samverkans effekterna mellan de två städernas program.</u>

Bryssel den 17 november 2005

Regionkommitténs
ordförande
Peter STRAUB